

Verslag

Vergadering Gebruikersraad Microdata Services

Donderdag 11 april 2019 14.30-16.30 uur

Locatie: CBS, Den Haag

Aanwezig:

Michiel Bijlsma (CPB, voorzitter)

Paul de Graaf (O&BI Rotterdam)

Marike Knoef (Netspar)

Erwin Zijleman (CPB)

Jannine van de Maat (SCP)

Ruben Dood (Directeur Centrum voor Beleidsstatistiek)

Ruurd Schoonhoven (Senior Relatiebeheerder Microdata Services, secretaris)

Afwezig:

Mark Schuitemaker (MinSZW)

Ilonca Vaartjes (UMC Utrecht, Julius Centrum)

Bas van der Klaauw (VU)

Albert Wong (RIVM)

Kees Leidelmeijer (RIGO)

Caren Tempelman (SEO)

Agenda:

1. Opening, vaststellen agenda en personele zaken

(Verslag vergadering 18 september 2018 (bijlage) is al vastgesteld en op de website geplaatst)

2. Ontwikkeling Microdata Services

3. Stand van zaken innovaties

4. Klanttevredenheidsonderzoek

5. Rekencentrum en -voorzieningen

6. Instellingsmachtigingen

7. Overige mededelingen

8. Rondvraag en sluiting

1. Opening, vaststellen agenda en personele zaken

Een aantal leden ontbreekt door problemen bij de NS. Ruben Dood neemt het voorzitterschap waar tot aankomst Michiel Bijlsma bij punt 3, en heet twee nieuwe leden welkom: Jannine van de Maat (SCP, opvolger van Ineke Stoop) en Erwin Zijleman (CPB). Michiel Bijlsma, voorheen lid vanuit CPB, heeft een functie bij DNB aanvaard maar blijft vanuit die positie het voorzitterschap van de raad bekleden. Caren Tempelman heeft laten weten dat zij SEO gaat verlaten en daarmee ook haar lidmaatschap van de gebruikersraad zal beëindigen.

2. Ontwikkeling Microdata Services

De volgende cijfers geven een goed beeld van de ontwikkeling over de afgelopen jaren:

	2014	2015	2016	2017	2018
Projecten nieuw gestart	103	114	117	146	186
Projecten op enig moment actief	321	350	384	435	533
Onderzoekers op enig moment actief	567	609	683	757	929
Onderzoekers nieuw geregistreerd	127	143	145	177	299
Outputs	807	953	989	1321	1497
Beschikbare bestanden	2730	3140	3383	3753	4152

De efficiëntie van het werkproces bij de afdeling is de laatste jaren aanzienlijk verbeterd zodat de groei in dienstverlening met een relatief geringe toename van de personele capaciteit kon worden

opgevangen. Ruben Dood en Ruurd Schoonhoven lichten toe dat niettemin door het sterk doorzetten van de groei in 2018 de werkdruk inmiddels zeer hoog is en de marges voor bijzondere gevallen klein. De steeds grotere variatie in onderzoeksinstellingen en de complexiteit van onderzoeksprojecten maakt dat de interne werkbaarheid van het proces tegen grenzen begint aan te lopen. Door de toename van projecten is ook de omzet toegenomen, waarmee nu voor het eerst de personele en overheadkosten van Microdata Services volledig extern worden gedekt.

Ruben Dood licht toe dat de afdeling intern zoekt naar oplossingen om het administratieve of logistieke proces te vereenvoudigen.

Vanuit de raad komt de suggestie om de registratie/introductie van nieuwe onderzoekers niet individueel maar groepsgewijs te doen, en om bij grote instellingen waar al veel kennis van remote access aanwezig is de uitleg over het systeem af te slanken. De raad veronderstelt echter dat indien de omvang van de dienstverlening en daarmee de inkomsten verder toenemen ook uitbreiding van de formatie zal plaatsvinden.

3. Stand van zaken innovaties

In de vorige vergadering van de gebruikersraad is verteld over een aantal innovatieprojecten. Nieuw te vermelden is

- DSC webinterface: deze zoekfunctionaliteit op bestanden, variabelen etc zoals binnen het CBS operationeel in het Data Service Centrum is inmiddels geïmplementeerd in de RA omgeving; er wordt een pilot gestart waarvoor onderzoekers worden gezocht die aan een test mee willen werken.
- De ODISSEI data facility (een CBS enclave bij SURFSara die aan alle eisen van de CBS wet voldoet, en waarbinnen berekeningen mogelijk zijn met de high-performance computer Cartesius). In een pilot zijn inmiddels drie onderzoeksprojecten grotendeels afgerond (van TUDelft, VU Tweelingregister en CBS); een evaluatie daarvan is gaande. Na evaluatie hiervan zal deze faciliteit geleidelijk verder worden opgeschaald en opengesteld voor de bredere onderzoeksgemeenschap.
- Spark cluster: binnen CBS is/wordt geëxperimenteerd met een Apache Spark cluster, een rekenfaciliteit die geschikt is om met name bepaalde soorten bestandskoppelingen aanzienlijk sneller uit te voeren. Op dit moment zijn hier geen nieuwe ontwikkelingen te melden.

4. Klanttevredenheidsonderzoek

In bijlage de uitkomsten van het onderzoek van medio 2018. Meest opvallend is de terugloop van het overall rapportcijfer (een kern prestatie indicator voor het CBS) van 8,0 naar 7,7; waarbij de beoordelingen op deelvragen daar niet een eenduidige verklaring voor geven.

In de vorige vergadering van de raad is gevraagd nog eens naar de procedure en naar de manier hoe met de resultaten wordt omgegaan te kijken. Het CBS stelt daarop voor

- Niet meer per project maar per onderzoeker een uitvraag te doen, zodat iedere onderzoeker niet meer dan éénmaal de vragenlijst krijgt
- Deze uitvraag uit te voeren niet in de zomerperiode maar in mei

Wat betreft de aard van de vragen: het CBS heeft behoefte aan evaluatie van een aantal deelaspecten van de dienstverlening die door de bestaande vragen goed gedekt worden, en heeft daarom geen behoefte de vragen te wijzigen; bijvoorbeeld de twee vragen over het contact met Microdata Services.

De raad spreekt over een aantal vragen en suggesties:

- De respons is laag (algemene enquête-moeheid onder burgers?), hoe representatief dan wel selectief zijn de resultaten? Heeft het niet meer zin een kleine groep onderzoekers telefonisch en/of op meer kwalitatieve wijze te enquêteren?
- Er stromen voortdurend nieuwe onderzoekers in, heeft het zin alleen hen te bevragen? Of zijn zij vooral degenen die nu responderen?
- Niet zozeer het gemiddelde resultaat is belangrijk, kijk ook naar het aantal slechte beoordelingen en naar vergelijkbare reacties in de open vragen
- Het onderzoek is een belangrijk signaal naar de gebruikers dat CBS hun mening serieus neemt.
- Wordt in de aanschrijfmil duidelijk aangegeven waarom het belangrijk is dat onderzoekers reageren? Verzoekt CBS om reactie voor een bepaalde datum, en wordt er gerappelleerd?

- Op welke wijze wordt feedback aan gebruikers gegeven over wat er met de uitkomsten van het onderzoek gebeurt? Kan dit een vast item worden op de gebruikersbijeenkomsten?
- Kan de raad de uitkomsten van het onderzoek nadrukkelijker gebruiken om het CBS advies te geven aan welke wensen vooral aandacht besteed dient te worden?

De raad verzoekt CBS om hiermee nader aan de slag te gaan en in de volgende vergadering verslag te doen.

5. Rekencentrum en –voorzieningen

De rekencapaciteit kan de groei van het gebruik (inclusief de steeds grotere omvang van bestanden en complexiteit van projecten) nauwelijks bijhouden, zeker doordat onderzoekers met hun token in veel grotere getale gelijktijdig actief zijn. Daarom is het CBS in tegenstelling tot eerdere berichten vooruitlopend op de overgang naar een nieuw rekencentrum eind 2019 bezig met het moderniseren van de firm-, hard- en software van het RA netwerk. De nieuwe omgeving zal een nieuwe look and feel hebben en stabiel en krachtiger zijn dan de oude. Vanaf 1 mei zal projectgewijs een verhuizing plaatsvinden; uiteraard in overleg met de onderzoekers. Op dit moment worden enkele laatste testen uitgevoerd. De belangrijkste veranderingen zijn:

- De meeste programma's gaan draaien op een 64GB server met 8 cores. (was maximaal 32 en 4 cores).
- STATA is er in een MultiProcessor en 64 bits versie.
- Alle software wordt geüpgraded naar de laatste 64 bits versie (indien beschikbaar).
- R Studio Pro wordt geïnstalleerd om blokkade van de server door R-Studio te voorkomen.

Bedoeling is dat vastlopers en traagheid op piekdagen hiermee verholpen zijn.

De vergadering bespreekt wat de verdere toekomstverwachting is. Wordt bijvoorbeeld CPU-tijd gelogd, en is denkbaar dat daar een beperking of bekostiging aan verbonden wordt? Al dan niet in combinatie met meer advies van toolspecialisten of data stewards? Hoe kan beter gestalte worden gegeven aan een fair-use policy?

De raad zal hier op de volgende vergadering verder over spreken, op basis van ervaringen van gebruikers.

6. Instellingsmachtigingen

Toegang tot microdata is gebaseerd op Art 41 van de CBS-wet dat aan de DG de mogelijkheid geeft om, alleen voor statistische doeleinden, toegang tot microdata te verlenen aan een aantal met name genoemde groepen instellingen (universiteiten, planbureaus) alsmede aan '*onderzoeksafdelingen van ministeries en andere diensten, organisaties en instellingen*'. In deze laatste categorie is sprake van een sterke toename van het aantal en de diversiteit van instellingen; zie voor een overzicht <https://www.cbs.nl/nl-nl/onze-diensten/maatwerk-en-microdata/microdata-zelf-onderzoek-doen/instellingen-en-projecten>. Steeds vaker treedt echter een spanningsveld op ten aanzien van overige taken van de betrokken instellingen zoals consultancy en interim management (bij private instellingen) maar ook opsporing, toezicht en handhaving (bij overheidsinstellingen). Bij overheidsinstellingen wordt de machtiging meestal verleend aan een statistische/onderzoeksafdeling als 'statistische enclave'. In toenemende mate zien we hier dat voor microdata projecten medewerkers van elders in de organisatie worden 'gedetacheerd'. Deze constructie is in het leven geroepen voor uitzonderingsgevallen maar wordt de laatste jaren bijna als gemeengoed toegepast. Het beleid om te werken met afgescheiden enclaves wordt daardoor ondermijnd en er ontstaat meer en meer een papieren werkelijkheid. Daardoor is het toegangsbeleid niet meer goed beheersbaar en komen de basisprincipes van de CBS-wet onder druk te staan.

CBS-intern is een traject gaande om de omgang met deze zaken voor de toekomst te herijken. Daarbij is ook aandacht voor een uitvloeisel van de AVG waarvoor recent aandacht is gevraagd door de FG van het CBS, namelijk dat instellingen die toegang krijgen tot CBS persoonsgegevens (waarvan sprake is voor de betreffende microdata) daarvoor over een geldige wettelijke grondslag moeten beschikken. Op welke wijze aan deze eis tegemoet kan worden gekomen is nog onderwerp van nader onderzoek.

De raad spreekt over de kansen en risico's van deze ontwikkelingen. Het is goed dat de mogelijkheden op CBS microdata ten behoeve van wetenschappelijk en beleidsonderzoek verder worden benut, en dat daarbij (in geval van de 'enclaves' bij overheidsinstellingen) ook andere inhoudsdeskundigen bij kunnen worden betrokken. Meer data-driven beleid is een goede zaak. Het is echter helder dat de wettelijke kaders leidend zijn. Duidelijke spelregels zijn daarom noodzakelijk. De raad adviseert om wat betreft de detacheringen het gesprek aan te gaan met de betreffende instellingen hoe hieraan het beste invulling kan worden gegeven.

De voorzitter verzoekt terugkoppeling aan de raad over mogelijke alternatieven die intern-CBS worden voorgesteld.

7. Overige mededelingen

- Ruben Dood meldt dat recent een beveiligingsissue in het RA netwerk is gerapporteerd door een attente RA onderzoeker. Er is geen sprake geweest van een daadwerkelijk datalek, maar door een (overigens snel herstelde) menselijke fout heeft kortstondig een reëel risico bestaan. De onderzoeker en diens leidinggevende hebben een dankbetuiging ontvangen voor hun alertheid. Ruben Dood is verheugd dat de grotere aandacht die de laatste jaren wordt besteed aan awareness mbt de veiligheid hier goed gewerkt heeft.
- Binnen het CBS is een beperkte herstructurering gaande, ingezet door het vertrek van Huib van de Stadt wegens bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Microdata Services zal daarom onder een andere directie komen te vallen, samen met afdelingen als Dataverzameling, Methodologie en Aanvullende Statistische Dienstverlening. Hoofddirecteur is Astrid Boeijen. Voor gebruikers van Microdata Services voorzien we geen gevolgen.

Afspraken/actiepunten

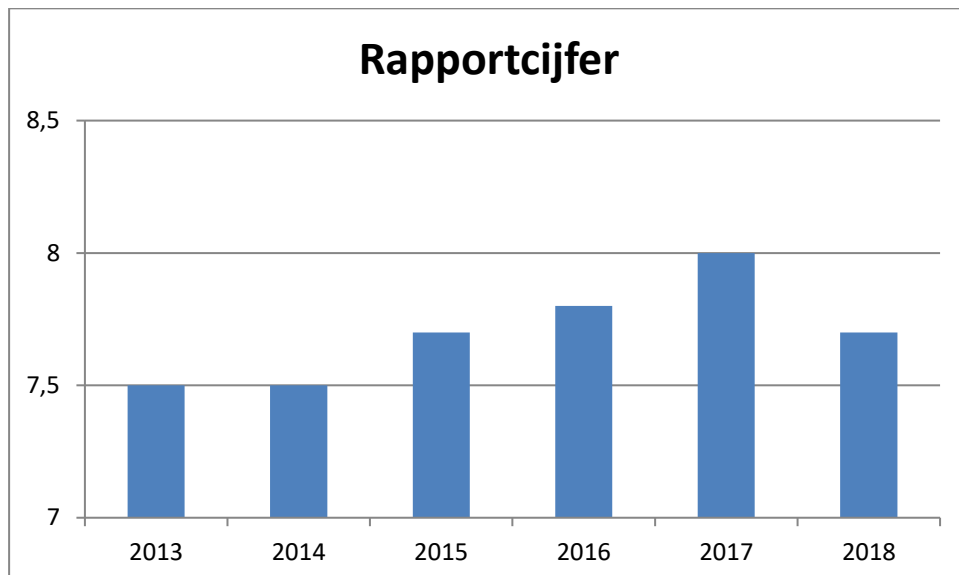
- CBS werkt nader uit wat besproken is over het klanttevredenheidsonderzoek en komt daarop terug in de volgende vergadering
- CBS legt aan de raad de mogelijke alternatieven voor met betrekking tot toekomstige omgang met de instellingsmachtigingen

Projectevaluaties 2018

Medio 2018 is aan de onderzoekers van de op dat moment 395 actieve projecten een e-mail gestuurd met daarin een link naar de projectevaluatie en het verzoek deze in te vullen.

In totaal zijn 128 formulieren ingevuld (2017: 104).

Bij één vraag wordt gevraagd een rapportcijfer te geven en het resultaat daarvan – en dat van de jaren 2013 tot en met 2017 – staat hieronder.

Bij de overige vragen wordt gevraagd een waardering te geven, uitgedrukt in slecht, matig, voldoende, goed, uitstekend en n.v.t. We hebben de waarderingen vertaald in cijfers volgens onderstaand schema:

slecht = 1

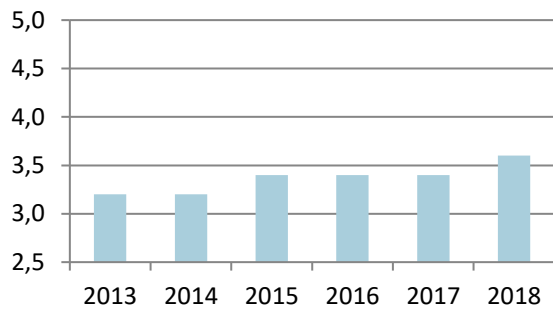
matig = 2

voldoende = 3

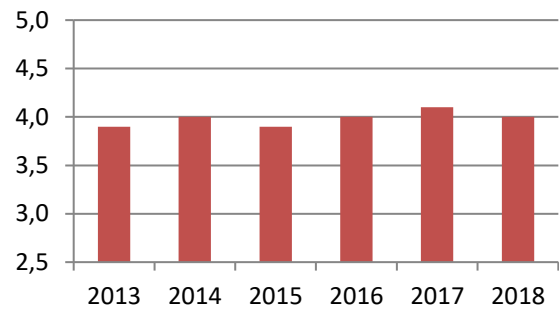
goed = 4

uitstekend = 5

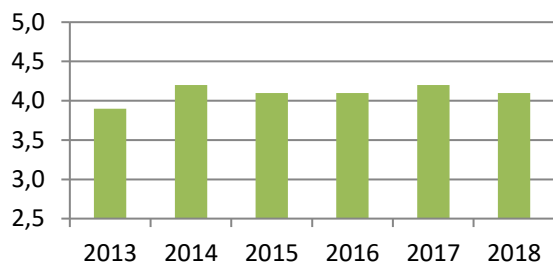
**Dienstverlening
prijs/kwaliteit**

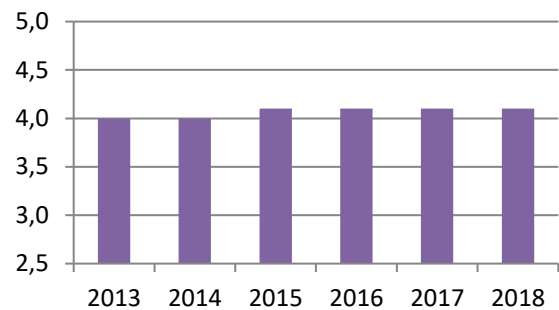
**Aanloopfase
informatieverstrekking data**

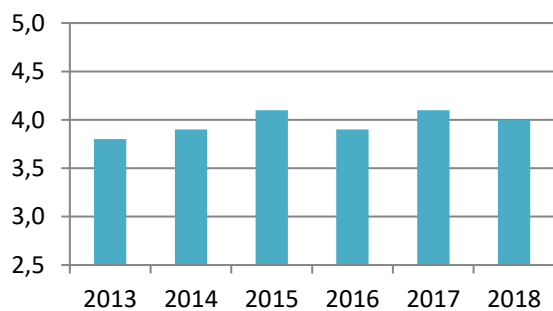
**Aanloopfase
informatieverstrekking
procedure**

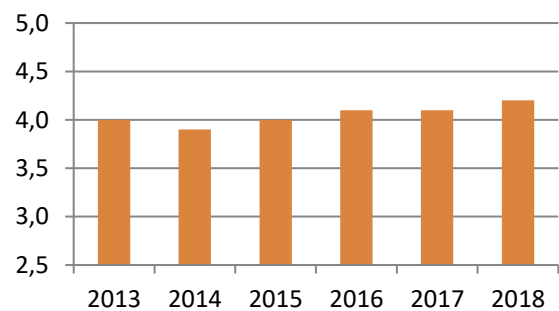
**Aanloopfase meedenken
projectaanpak**

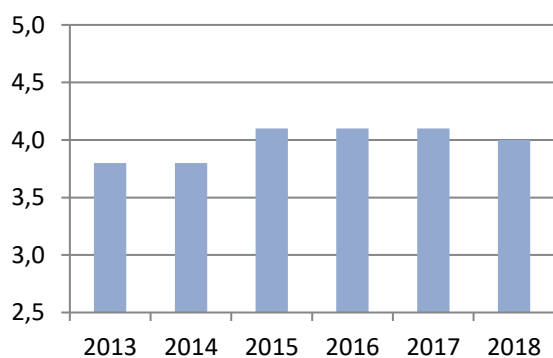
**Aanloopfase doorlooptijd tot
start project**

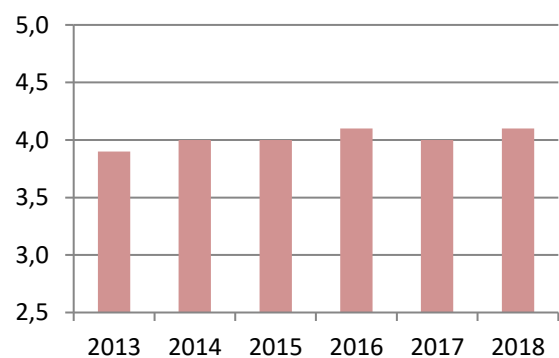
**Contact inhoudelijke
deskundigheid data**

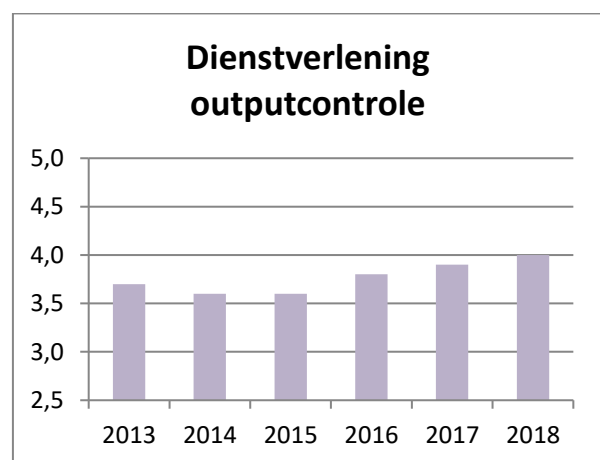
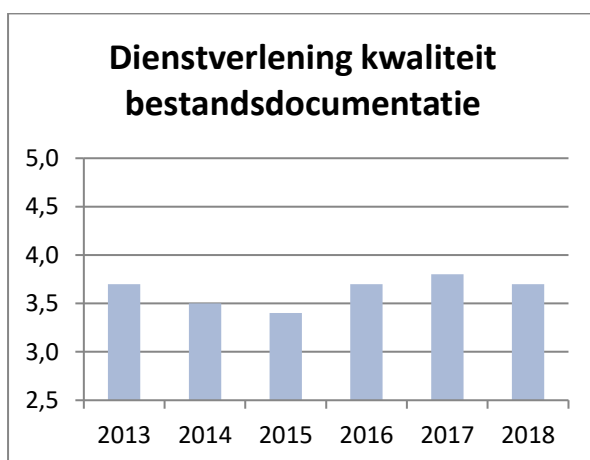
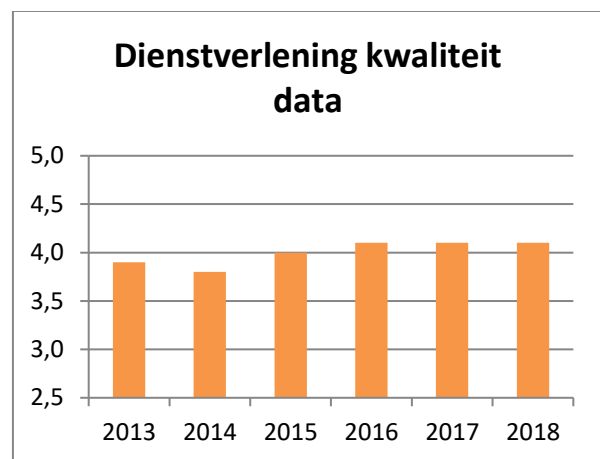
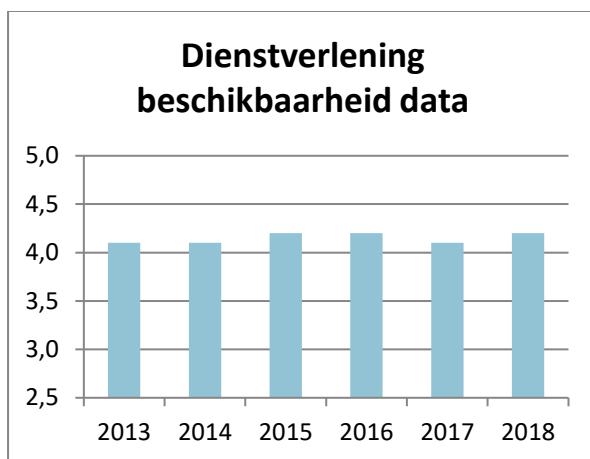
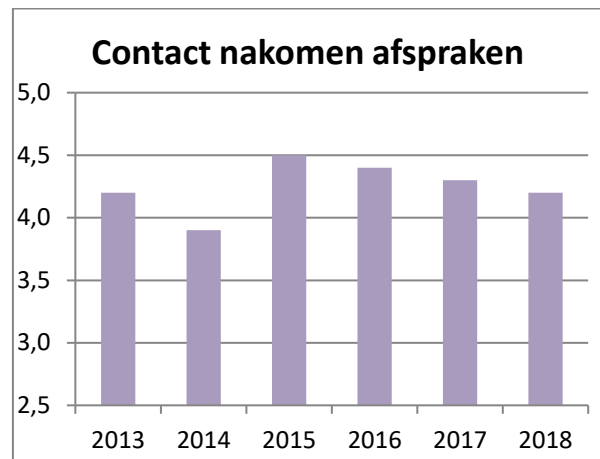
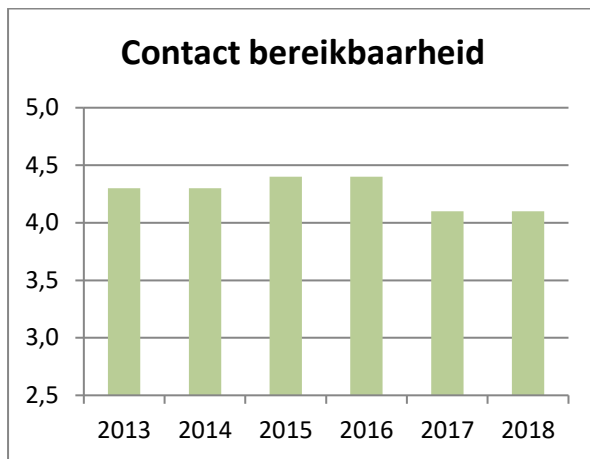

Contact IT deskundigheid

Contact flexibiliteit

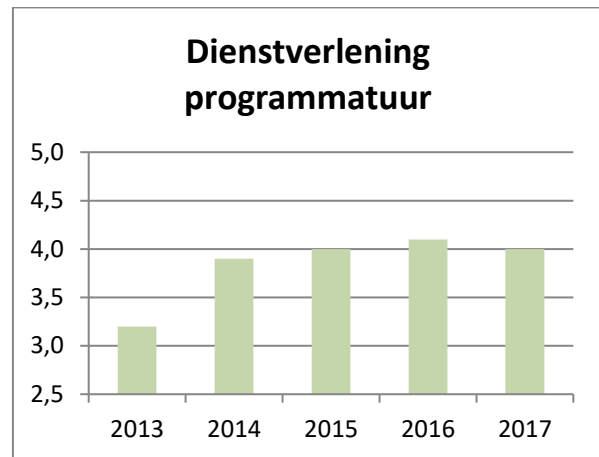
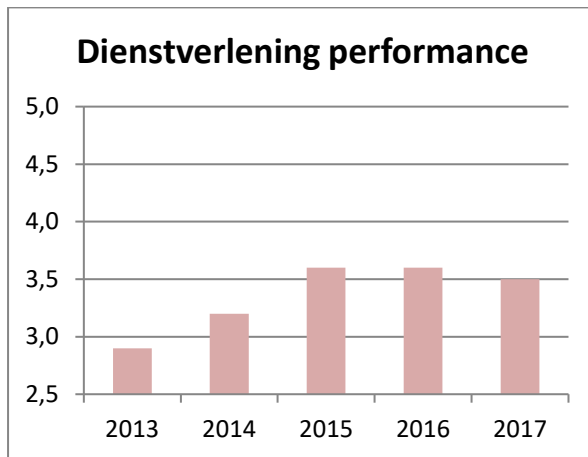

IT specifieke vragen

In 2017 is de wijze van toegang tot de RA-omgeving ingrijpend gewijzigd. In 2018 hebben we daar een aantal specifieke vragen over gesteld en twee andere vragen betreffende de IT laten vervallen (zie hier direct onder).

In de laatste grafiek staan de resultaten op de nieuwe vragen die betrekking hadden op IT-specifieke zaken: de performance, tevredenheid inlogprocedure, gemak inlogprocedure, storingsgevoeligheid en een algemeen oordeel..

IT-specifiek

